

До Председателя
на научното жури

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.п.н. Надежда Георгиева Йорданова

ШУ „Епископ Константин Преславски”

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен “доктор”

в област на висше образование 7.Здравеопазване и спорт,

професионално направление 7.6. Спорт

Научна специалност: Теория и методика на физическо възпитание и спортната тренировка

(вкл.методика на лечебната физкултура)

Автор: *Ива Маргаритова Димова*

Тема: *„Структура и съдържание на годишната подготовка при състезателки с различна квалификация в гладкото бягане на 400 метра”*

Научен ръководител: *проф. д-р Апостол Славчев– НСА „Васил Левски”.*

I. ОБЩО ОПИСАНИЕ НА ПРЕДСТАВЕНИТЕ МАТЕРИАЛИ

Определена съм за член на научно жури със заповед № ЗП-900 от 14.05.2018 г. на Ректора на НСА „Васил Левски” по процедура за защита на дисертационен труд на тема *„Структура и съдържание на годишната подготовка при състезателки с различна квалификация в гладкото бягане на 400 метра “* за придобиване на образователната и научна степен “доктор” в област на висше образование 7.Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.6. Спорт, докторска програма Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка. Автор на дисертационния труд е редовен докторант към катедра „Лека атлетика” Ива Маргаритова с научен ръководител – проф.д-р Апостол Славчев от НСА „Васил Левски”.

Предоставените ми за рецензиране материали включват

- ❖ Автобиография;
- ❖ Заповед за отчисляване с право на защита;

- ❖ Протокол от катедрен съвет, отнасящ се до докладване на готовност за откриване на процедура и предварително обсъждане на дисертационния труд;
- ❖ Дисертация и автореферат;
- ❖ Списък на научните публикации по темата на дисертацията и копия от тях;
- ❖ Справка за приносните моменти в дисертационния труд;

Горе изброените документи са в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на НСА „Васил Левски“:

Докторантът е приложил **4 броя** публикации.

II. КРАТКИ БИОГРАФИЧНИ ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТА

Ива Маргаритова Димова през 2009 година завършва средно общообразователно училище „Неофит Рилски“ в гр.Харманли, след което продължава образованието си в НСА „Васил Левски“ гр. София. Дипломира се през 2013 г. и придобива две специалности: треньор по лека атлетика и учител по физическо възпитание и спорт. През 2014г. става магистър в специалност „Физическо възпитание“, а от 2015г. е редовен докторант. Осъществява преподавателска дейност, като хонорован преподавател по лека атлетика на студенти от НСА.

След спечелен конкурс през 2017г. е назначена за асистент в катедра „Лека атлетика“.

Към личните компетенции на Ива Маргаритова Димова бих искала да отбележа, че тя владее на много добро ниво английски и немски език. Притежава много добри компютърни умения. Комуникативна е, умее да работи в екип и притежава отлични организаторски умения.

Ива Димова има богата състезателна кариера по лека атлетика. Тя работи активно и като член на съдийската колегия на БФЛА.

АКТУАЛНОСТ И ЗНАЧИМОСТ НА РАЗРАБОТЕНИЯ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД ПРОБЛЕМ

Дисертационният труд на Ива Маргаритова Димова представлява научно практическо изследване, свързано с лекоатлетическата дисциплина 400 метра гладко бягане във всички признати от лекоатлетическите правила възрастови групи.

Важността на разработената от ас. Ива Димова дисертация се засилва от необходимостта от обновяване и преразглеждане на подготовката по тази лекоатлетическа дисциплина (и не само), тъй като и в тази сфера бурното развитие на спортната наука от една страна и влошената физическа дееспособност на хората, от друга предполагат ново съдържание и структура на спортна подготовка.

В този контекст считам, че избраната и разработена от Ива Димова тема е с особено значение за теорията и практиката в областта на спортната тренировка.

I. ПОЗНАВАНЕ НА ПРОБЛЕМА

Ас.Ива Димова има богат натрупан опит, като състезател по лека атлетика. Тя познава в детайли проблематиката. За нейната компетентност изводи могат да се направят от анализите в глава трета на дисертацията.

III. МЕТОДИКА НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

За решаване на задачите, постигането на целта и доказване на хипотезата, докторантката прилага комплекс от общо педагогически и специализирани методи на изследване, които включват:

- методи за получаване на ретроспективна информация;
- педагогическо наблюдение;
- Case – study анализ;
- Експертна оценка;
- математико-статистически методи за обработка на резултатите и анализ.
- Апаратурни методики: видеометрия, хронометрия;

Комплексът от формиращи и диагностични методи е адекватен на изследователската цел и системата от изследователски задачи, които авторката си поставя.

IV. ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Разработената от Ива Димова дисертация следва класическата структура за подобен род разработки и отговаря на общоприетите изисквания. Тя съдържа увод, четири глави, постановка на проблема, научно- методологични параметри на изследването (цел, задачи, методика и организация), анализ на резултатите от изследването, изводи и препоръки, библиографска справка и приложения.

Трудът е разработен в обем 186 страници. Онагледен е с 18 таблици и 48 фигури. Приложенията са 28 страници. Като обем и съдържание той надхвърля изискванията за присъждане на ОНС „доктор”.

Уводът умело ни въвежда в проблематиката. Още от първите страници авторът Ива Димова ни убеждава в необходимостта и актуалността от разработване на подобна тема – със сериозна значимост за спортната тренировка в областта на беговите дисциплини. Струва ми се дълъг, но е в рамките на допустимите 10% от целия обем на дисертацията.

В първа глава „Литературен обзор” (52с.) докторантката Ива Димова, прави ретроспективен теоретичен анализ по проблема, като характеризира дисциплината 400 м. гладко бягане (по скоро според мен това е исторически преглед), разглежда психофизиологични аспекти на бягането, фактори на спортното постижение в гладкото бягане на 400 метра, аспекти на структурата и съдържанието на тренировъчния процес и съдържание на подготовката.

Проучва **168** литературни източника, от които **115** на кирилица, **53** на латиница и **12** от интернет.

Литературният обзор е добре структуриран. При излагането на фактите проличава умението и ерудицията на докторантката. Прави впечатление големият брой, проучени литературни източници, от които голям дял се пада на западни автори. И в същото време буди недоумение констатацията ми, че в определени параграфи (1.3.1 и 1.3.2) липсват цитирани автори, а на други места (с.46, с.47, с.51) откривам автори, които отсъстват от библиографската справка. Коректно би било да се посочват и страниците при цитиране.

Положителен момент в литературния обзор, е че докторантката споделя и личното си становище. Добре би било преди формулиране на работната хипотеза да се направи обобщение в края на обзора.

Работната хипотеза произтича от направения литературен обзор и амбицията на докторантката да намери онзи творчески подход за изпълване със съдържание подготовката на бегачки на 400 метра гладко бягане, като се съобрази с възрастовите особености на подготвящите се и ранга на постиженията им.

Втора глава „Цел, задачи, методика и организация на изследването” съдържа: гореизброените параметри. Целта и задачите са формулирани точно и ясно. Считаю, че някои от задачите могат да се обединят (например 1 и 2; 6 и 7). За тяхното изпълнение е приложен комплекс от класически методи, като теоретико-логически анализ на литературни източници, структурно наблюдение, математико-статистически методи и видеометрия.

Обектът и предметът на изследването са определени правилно.

Дисертантката осъществява своята изследователска програма с **153** състезателки от всички възрастови групи, участващи на 400 метра гладко бягане. Провежда редица целенасочени проучвания относно динамиката на спортния резултат, определяне на критерии за ранга на постижението, като проследява и анализира 3612 спортни постижения от официалните протоколи на БФЛА за период от 13 години в четири възрастови групи.

Ива Димова реализира и видеозаснемане на състезателната дейност в дисциплината 400 метра гладко бягане, като регистрира показателите с помощта на специализирани прог-

рамни продукти. Това и позволява по задълбочено да изучи начините на бягане по време на състезание и да установи различни особености, отличаващи изследваните съвкупности във възрастов аспект. Въз основа на тези задълбочени анализи изчислява коефициенти на относителна скорост на преодоляване на съответната отсечка. (Т1. на 66с.) Този оригинален подход на докторантката и нейния научен ръководител им позволява да установят оптималното ниво за разпределение на усилията.

Съществен принос в дисертацията според мен е и изведеният коефициент на относителна скорост на пробягване на отделните 100 метрови отсечки, които докторантката представя в 5 степенна скала (Т2 на с.67.)

Ива Димова изследва задълбочено и систематизира всички средства, планирани в план – графиците на състезателките и в резултат на това съставя обобщена квалификационна схема на средствата, използвани в подготовката при бягането на 400 метра. (Т3 на с.69).

Тук бих искала да отбележа, че в резултат на всички задълбочени проучвания и анализи докторантката съставя експериментален модел на структура и разпределение на средствата на подготовка в бягането на 400 метра, който прилага. Това за мен е следващ много съществен принос на дисертацията.

Втора глава е сравнително обемна (от 61 до 74с). Докторантката доста подробно излага в нея своята изследователска програма и аз намирам това за положително.

Получените резултати са подложени на статистическа обработка.

Организацията на изследването е протекла в 6 етапа, описани на страница 73 от дисертацията.

Глава трета е посветена на „Анализ на резултатите”. Тя е в обем 98 страници. В нея резултатите от огромния натрупан материал са представени чрез 18 таблици и са много добре онагледени с 48 фигури. Авторката последователно излага изследване на популярността в дисциплината 400 метра гладко бягане и изменението на спортния резултат при различните възрастови групи в Република България. (15с.). Проследява динамиката и резултатите на състезателки на различна възраст – до 16 години, до 18 години, до 20 години и жени за срок от 13 години. Подлага данните на вариационен анализ, които са отразени в Т4 на с.83. Това и дава възможност да открие обратно пропорционалните тенденции за брой участници и ранг на постижението (с.85).

Втори параграф на глава трета е посветен на структурата и съдържанието на годишната подготовка. Докторантката провежда анкетно проучване с треньори по лека атлетика, специализирали се в спринтовите бягания, резултатите, от което помества в Т13 на с.116с. Изследва продължителността на годишната подготовка; структурата на мезоциклите в годишната подготовка; насочеността на тренировъчните занимания; съдържанието на подготовката;

беговата работа и накрая се спира на ефекта на оптимизирания вариант на тренировката в етапа на спортно усъвършенстване.

Анализът е много задълбочен и в него още веднъж проличава компетентността на докторантката.

Трудът на ас.Ива Маргаритова Димова е написан на добър език и е много добре оформен графично. Закономерно завършва с „Изводи и препоръки”.

На базата на теоретичния обзор и анализа на резултатите авторката извежда 26 извода, които обособява в две отделни групи: **изводи с теоретико – научна стойност (17)** и **изводи с теоретико – приложен характер (9)**. Действително са твърде много, но са коректно структурирани и представляват логично следствие от проведеното изследване. Не бих могла да предложа вариант за обединяване.

V. ПРИНОСИ И ЗНАЧИМОСТ НА РАЗРАБОТКАТА ЗА НАУКАТА И ПРАКТИКАТА

- Обогатена е теорията и практиката във връзка с подготовката на бегачки на 400 метра гладко бягане;
- Разкрити са тенденциите на развитие на постижението в гладкото бягане на 400 метра за различните възрастови групи: до 16години, до 18години, до 20години и жени;
- Изведен е коефициент на относителна скорост на пробягване на отделните 100 метрови отсечки, които е представен в 5 степенна скала;
- В резултат на всички задълбочени проучвания и анализи е съставен експериментален модел на структура и разпределение на средствата на подготовка в бягането на 400 метра, който прилага;
- Създадена е оптимизирана класификационна схема на тренировъчните средства, съобразена с факторите на постижението;

VI. ПРЕЦЕНКА НА ПУБЛИКАЦИИТЕ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Авторът е посочил 4 публикации по темата , като три са самостоятелни, а една в съавторство с научния ръководител.

VII. ЛИЧНО УЧАСТИЕ НА ДОКТОРАНТА

Проведеното изследване е реализирано лично от ас.Ива Маргаритова Димова и научните приноси са нейна заслуга.

VIII. АВТОРЕФЕРАТ

Авторефератът е разработен съобразно изискванията. Неговата структура и съдържание представят в съкратен вариант тези на дисертационния труд.

IX. ЛИЧНИ ВПЕЧАТЛЕНИЯ

Не познавам ас. Ива Димова лично. Впечатлена съм от нейната спортна кариера и постижения (над 140 медала). Виждам в нейно лице един изключително перспективен преподавател и бъдещ международен съдия по лека атлетика.

ПРЕПОРЪКИ ЗА БЪДЕЩО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИТЕ ПРИНОСИ И РЕЗУЛТАТИ

Оставам с убеждението, че предложеният ми за рецензиране материал е толкова богат и стойностен (за две дисертации), че задължително трябва да бъде публикуван под формата на монография и няколко студии. Това ще позволи на много повече заинтересовани да се възползват от описаните резултати.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Предложеният труд отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на НСА „Васил Левски“.

Всичко това ми дава пълно основание за **положителна оценка** и с увереност да препоръчам на членовете на Научното жури да **присъди образователно-научната степен “доктор” Ива Маргаритова Димова** в област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.6. Спорт, докторска програма Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (влк. Методика на лечебната физкултура)

Дисертационният труд показва, че докторантът Ива Маргаритова Димова притежава много добри научно-изследователски умения и може да провежда ефективно обективни научни изследвания .

30.05. 2018 г.

Рецензент:



/проф. д.п.н Надежда Йорданова/